אישים באגרות הראי"ה

הרב יוסף אליהו וינוגרד, ראש ישיבת "תורת חיים"

ראש ישיבת "תורת חיים" בירושלים · תרי"ד–תרע"ח (1853–1918)

2 אגרות

דברי הרב קוק ודברי הרב שלמה אבינר, ונוסח האגרות המלא

igrot.shlomo-aviner.net

בקצרה

הרב יוסף אליהו וינוגרד נולד בג׳ בכסלו תרי״ד (1853) בפינסק, ובשנת תרמ״ב (1882) עלה לירושלים עם אביו. יחד עם אחיו, הרב יצחק וינוגרד, ייסד את ישיבת "תורת חיים", ושימש בה משגיח. אחרי פטירת אחיו בשנת תרע״ג (1912) עמד בראש הישיבה ונשא גם בעולה הכלכלי. בשנת תר״ע הוציא בעילום שם את ספרו "נתיבות החיים". נפטר בי״ט בטבת תרע״ח (1918).

הרב קוק על הרב יוסף אליהו וינוגרד

בשנת תר״ע הרב קוק משיב לרב וינוגרד על הסכסוך בעקרון בשנת השמיטה (ראו בפרשת שמיטת תר״ע והיתר המכירה), ועל החשש שהפקידות תתערב בעניין השובתים (כרך א׳, אגרת רנו). אחרי פטירת אחיו הרב קוק נתן תעודה לישיבת "תורת חיים", וכשנשאל על כוונתו, השיב "שכל ישעי וחפצי הוא שיהי׳ הרה״ג הנ״ל שי׳ ראש הישיבה במילואה", פנוי לענייני הרוח, ולענייני הכספים יצורפו אליו בעלי בתים נאמנים (כרך ב׳, אגרת תקכז).

האגרות

כרך א׳, אגרת רנו: על הסכסוך בעקרון בשנת השמיטה: הרב קוק חושש שהפקידות תתערב בעניין השובתים, ומייעץ להם להפקיד ערבון.

"מו״ה יוסף אלי׳ שליט״א וויניגראד"

כרך ב׳, אגרת תקכז: בירור לשואלים: הרב קוק רוצה שהרב יוסף אליהו וינוגרד יעמוד בראש ישיבת "תורת חיים", ולענייני הכספים יצורפו אליו בעלי בתים נאמנים.

"שכל ישעי וחפצי הוא שיהי׳ הרה״ג הנ״ל שי׳ ראש הישיבה במילואה"

ראו גם

תולדות הרב יוסף אליהו וינוגרד. ("רבי יוסף אליהו וינוגרד", המכלול)

נוסח האגרות – עם ביאור

2 האגרות שבהן נזכר הרב יוסף אליהו וינוגרד, לפי סדר הכרכים, כל אחת עם התמצית שלה. הביאור משולב בתוך נוסח האגרות: בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת. הוא אינו חלק מלשון האגרת

אגרות הראי"ה – כרך א' – אגרת רנו

תמצית האגרת

תאריך ומקום: י"א טבת תר"ע - יפו **נמען:** הרב יוסף אליהו וינוגרד

הרב קוק שמח שאינו צריך עוד לנסוע לחוץ לארץ. על הסכסוך בעקרון: הרב קוק חושש שהפקידות תתערב בעניין השובתים, כפי שקרה בגליל. לכן הרב קוק ייעץ לשובתים להפקיד שטרי חוב כערבון לנזק, ולעזור בשמירה מפני רועים ערבים. טוב היה אם רבני ירושלים לא היו מתערבים בלי להתייעץ איתו.

עיקרי הדברים

- ביטול הנסיעה לחוץ לארץ.
- סכסוך השובתים בעקרון - שטרי חוב ושמירה.
- התערבות רבני ירושלים.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], י"א טבת תר"עין.

לכ'[4] ידי"נ[5] הרב המאוה"ג[6], אוצר מלא וגדוש לתוי"ר[7] מו"ה[8] יוסף אלי' שליט"א[9] וויניגראד, שלו'[10] וברכת טוב.

הגיעני מכתב כ"ג[11] מר אחיו הגרי"צ[12] שי'[13], בצירוף מכתב כתה"ר[14] שי'. ולמותר הוא שנזקק כת"ר[15] ידי"נ להתנצל ע"ד[16] השינוי אודות הנסיעה. אדרבא הנני תלי"י[17] מלא רצון על אשר לא נזקקתי לצאת לחו"ל[18]. שהיתה לי למורת רוח, אשר רק מעוצם ההכרח לא הרהבתי עז בנפשי למאן בזה, אבל כאשר נתהוה הענין שאין צורך בזה מה טוב ומה נעים.

וע"ד[19] השערוריות בעקרון. [האיכרים העובדים בעקרון חששו שהשדות השובתים בשמיטה ימשכו רועים ערבים, שירעו גם בשדותיהם; ראו גם (כרך א', אגרת רס)] תוכן הדבר הוא, שאני חש מאד שלא תחל הפקידות להתערב בעניני השובתים ח"ו[20], ויצא הענין לידי מדה זו שיצאה בגליל, [ראו (כרך א', אגרת רלו)] שהי'[21] לי מזה וגם עתה יש לי עגמ"נ[22] לאין שעור. ע"כ[23] יעצתי להשובתים, שישלישו אצלנו שט"ח[24], באופן שאם יבורר ע"פ[25] ד"ת[26], שיש איזה היזק, שהם חייבים מהדין לשלם עבורו, יהי'[27] מובטח ע"י[28] השטרות, ובזה תנוח דעת המערערים. וכאשר באמת אין שום ענין כלל לחייב את השובתים ח"ו, ממילא לא יבא מזה שום היזק. ומ"מ[29] כדי שלא יבא הדבר לידי דינא ודיינא, יהיו גם הם שומרים קצת, שלא יבאו הערבים הרועים על השדות השובתות לרעות בשדי חבריהם הזורעים, ויצא מזה תיקון שיהי'[30] הדבר במנוחה, ולהפקידות לא יהי' מקום להתערב. ומה טוב הי'[31] אם לא היו מתערבים בענין זה רבני ירושת"ו[32] והיו דורשים תחילה בעצתי. ואשרי אדם שזיכך נשמתו בקדושת המצוה של בצדק תשפט א"ע[33], כמבואר ביוש"ה[34]. מרב עבודה הנני מקצר ועולה, ואו"ש[35] וברכה לכתה"ר[36], כנה"ר[37] ונפש ידי"ע[38] דוש"ת[39] באה"ר[40],

הק' אברהם יצחק ה"ק

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. לכ' - לכבוד
5. ידי"נ - ידיד נפשי
6. המאוה"ג - המאור הגדול
7. לתוי"ר - לתורה ויראה
8. מו"ה - מורנו הרב
9. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
10. שלו' - שלום
11. כ"ג - כבוד גאונו
12. הגרי"צ - הגאון רבי שמות שמתחילים באותיות י, צ (למשל: יעקב + צבי) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
13. שי' - שיחיה
14. כתה"ר - כבוד תורתו הרמה
15. כת"ר - כבוד תורתו
16. ע"ד - על דבר
17. תל"י - תודה לא-ל יתברך
18. לחו"ל - לחוץ לארץ
19. וע"ד - ועל דבר
20. ח"ו - חס ושלום
21. שהי' - שהיה
22. עגמ"נ - עגמת נפש
23. ע"כ - על כן
24. שט"ח - שטר חוב
25. ע"פ - על פי
26. ד"ת - דברי תורה
27. יהי' - יהיה
28. ע"י - על ידי
29. ומ"מ - ומכל מקום
30. שיהי' - שיהיה
31. הי' - היה
32. ירושת"ו - ירושלים תבנה ותכונן
33. א"ע - את עצמו
34. ביוש"ה - דורש פענוח
35. ואו"ש - ואומר שלום
36. לכתה"ר - לכבוד תורתו הרמה
37. כנה"ר - כנפשו הרמה
38. ידי"ע - ידידו עוז
39. דוש"ת - דורש שלומו ותורתו
40. באה"ר - באהבה רבה

אגרות הראי"ה – כרך ב' – אגרת תקכז

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ט אדר שני תרע"ג - יפו **נמען:** בירור לשואלים על 'תורת חיים'

הרב קוק מבהיר: רצונו שהרב יוסף אליהו יהיה ראש הישיבה במלואה, ופנוי לענייינים הרוחניים. לענייני הכספים יצורפו אליו שני בעלי בתים נאמנים, כמו ר' זאב שחור, ר' יעקב חגיז או ר' ש"ש שיינפינקל.

עיקרי הדברים

- ראש ישיבה פנוי לרוחניות.
- גבאים נאמנים לכספים.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], כ"ט אדר ב' תרע"ג[4].

בתור תשובה לשואלים אותי, לבאר את דברי אשר כתבתי בתעודתי לישיבה תורת חיים, [ראו (כרך ב', אגרת תצה)] שהרב הגאון ר'[5] יוסף אלי' שליט"א[6] ראוי לעמד בראש ההנהגה הרוחנית, שמזה משמע שבעניני כספים דעתי מסכמת שיעמד אחר בראש, הנני בזה לגלות את דעתי, שכל ישעי וחפצי הוא שיהי'[7] הרה"ג[8] הנ"ל[9] שי'[10] ראש הישיבה במילואה, דהיינו פנוי להענינים הרוחניים שלה להגדיל תורה ולהאדירה, ע"כ[11] לעניני כספים הנני מוצא לנכון שיצורף עמו על האדרסא עוד שנים מבע"ב[12] בני-תורה חשובים, יראים ושלמים, הנודעים בנאמנות בשוק הכספים, כמו הר"ז[13] שחור, או הר"י[14] חגיז, או הרש"ש[15] שיינפינקל. ובאופן זה אקוה שיבא הכל על נכון, בין מצד ההנהגה הרוחנית, בין מצד ההנהגה המעשית.

בעה"ח[16] אור ליום הנ"ל.

הק' אברהם יצחק הכהן קוק

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. תרע"ג - השנה תרע"ג (1912/1913)
5. ר' - רבי
6. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
7. שיהי' - שיהיה
8. הרה"ג - הרב הגאון
9. הנ"ל - הנזכר לעיל
10. שי' - שיחיה
11. ע"כ - על כן
12. מבע"ב - מבעלי בתים
13. הר"ז - הרב רבי שם שמתחיל באות ז (כגון זאב / זלמן / זכריה) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
14. הר"י - הרב רבי שם שמתחיל באות י (כגון יעקב / יצחק / יוסף / יהודה / ישראל) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם

15. הרש"ש - הרב רבי שמות שמתחילים באותיות ש, ש (למשל: שמואל + שמואל) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
16. בעה"ח - באתי על החתום